

Cuprins

PREFAȚĂ.....	19
CE ESTE O CONSTITUȚIE? LĂMURIRI METODOLOGICE	22
PRINCIPIILE CONSTITUTIVE	35
Secțiunea 1. Conceptul de principiu juridic constitutiv	35
Secțiunea 2. Pluralismul principiilor constitutive în democrațiile liberale și transpunerea lui constituțională	37
Secțiunea 3. Principii și norme.....	41
Secțiunea 4. Problema ierarhiei interne a normelor constituționale.....	47
ARTICOLUL 1 – STATUL ROMÂN	49
Art. 1(1) – Teza 1: România este stat.....	49
Secțiunea 1. Statul este o putere politică, instituționalizată și legitimată	50
Secțiunea 2. Statul este o putere care monopolizează constrângerea	53
Secțiunea 3. Puterea statului este o putere de centralizare	53
Secțiunea 4. Puterea statului este o putere de arbitraj	57
Secțiunea 5. Puterea statului este o putere extrapatrimonială	58
Secțiunea 6. Puterea statului este civilă.....	61
§1. Construcția puterii politice civile contra ideal-tipului puterii feudale.....	61
§2. Existența și autonomia societății civile ca garanție a libertății.....	62
A. Societatea civilă prin opoziție față de societatea clericală	63
B. Societatea civilă prin opoziție față de societatea politică	64
C. Societatea civilă prin opoziție față de stat	66
D. Societatea civilă prin opoziție față de instituțiile ‘politice’ ale societății corporative	67
E. Internaționalizarea societății civile și noul sens al autonomiei	69
F. Societatea civilă ca separare a sferelor de justiție	70
Secțiunea 7. Puterea statului este temporală	71
§1. Interzicerea teocrației	71
§2. Interzicerea transformării laicității într-o dogmatică a structurării spațiului public	76
A. Garantarea libertății și structura sistemului	77
B. Separația statului și bisericilor – un concept transferat de la nivelul meta-lingajului la nivel normativ	77
C. De la garantarea libertății religioase la dogmatica organizării laice a sistemului	79
D. Tendința abuzivă de a universaliza laicitatea.....	80
§3. Limitarea în timp a puterii statului	81
Art. 1(1) – Teza 2: România este stat național.....	83
Secțiunea 1. Ce este o națiune din punct de vedere juridic?	83
§1. Națiunea obiectivă.....	84

STATUL ROMÂN ÎNTRE LIBERALISM ȘI NAȚIONALISM

A. Climatul politic.....	84
B. Rasa și etnia	85
C. Limba	86
D. Spațiul vital și războiul.....	88
E. Istoria	90
F. Religia.....	91
§2. Națiunea culturalist-voluntaristă	92
§3. Națiunea civică.....	92
§4. Națiunea juridică.....	94
Secțiunea 2. Statul național și imperiul	96
§1. Natura imperiului.....	96
§2. Funcțiile constructive ale imperiului.....	99
§3. Structura imperiului	101
§4. Imperialismul și hegemonia	103
§5. Imperialismul juridic	105
Secțiunea 3. Dreptul care are ca sursă primordială națiunea – dreptul naționalist	108
Secțiunea 4. Dialectica stat – națiune	110
§1. Națiunea anterioară statului.....	111
A. Principiul naționalităților sau dreptul popoarelor de a dispune de ele însele	111
B. Au naționalitățile minoritare drepturi?	113
§2. Statul anterior națiunii.....	113
§3. Prioritate a voinței națiunii sau a rațiunii de stat?	113
§4. Raporturile orizontale dintre stat și națiune	116
Secțiunea 5. Caracterul normativ și consecințele dispoziției art. 1(1), Teza 2	116
§1. Impunerea unei viziuni voluntariste, politice și individualiste a națiunii.....	117
§2. Cerința de a evita înțelegerea dreptului național ca drept obiectiv	117
A. Interzicerea dreptului naționalist conceput ca fiind creația spiritului obiectiv al națiunii	117
B. Interzicerea instituirii vreunei superiorități a dreptului obiectiv în raport cu drepturile subiective.....	119
C. Interzicerea conceperii dreptului ca o ierarhie de voințe și cerința ca ierarhia juridică să fie una a normelor	123
D. Interzicerea conceperii în termeni ierarhici a raporturilor dintre dreptul public și dreptul privat.....	124
E. Cerința de a evita concepțiile ierarhice asupra raporturilor dintre sistemele de drept	125
a. Eliminarea consecințelor normative ale ideii naționaliste că doar dreptul național este cu adevărat drept	125
b. Eliminarea consecințelor contrare statului de drept induse de ideea naționalistă a superiorității constituției naționale față de oricare altă formă de drept constitutiv.....	126
c. Posibilitatea unui spațiu public transnațional conceput ca spațiu de justiție.....	130

Art. 1(1) – Teza 3: România este stat suveran și independent	134
Secțiunea 1. Noțiunea juridică de suveranitate.....	134
Secțiunea 2. Distingerea suveranității de independență în art. 1(1) din Constituție	137
Art. 1(1) – Teza 4: România este stat unitar și indivizibil	139
Secțiunea 1. Statul unitar	139
§1. Statul unitar centralizat	140
§2. Statul unitar descentralizat	140
A. Alegerea organelor comunităților locale	141
B. Mijloacele liberei administrări	142
a. Puterea de reglementare proprie autorităților locale	142
b. Libertatea contractuală a colectivităților locale.....	143
c. Autonomia financiară	143
d. Autonomia funcțională	144
e. Controlul respectării autonomiei locale.....	145
§3. Statul unitar regionalizat	145
A. Recunoașterea constituțională a unei autonomii legislative a regiunilor	146
B. Menținerea unității statului	146
Secțiunea 2. Statul federal.....	147
§1. Federalism și stat federal.....	147
§2. Bazele constituționale ale statului federal	149
§3. Organizarea statului federal	150
A. Principiul suprapunerii	151
B. Principiul autonomiei	152
C. Principiul participării	154
a. Participarea la puterea constituantă.....	154
b. Participarea la nivelul Legislativului	155
c. Participarea la nivelul Executivului.....	155
§4. Tendințele federalismului.....	156
A. Disocierea.....	156
B. Evoluția către federalismul cooperativ	157
Secțiunea 3. Separația verticală a puterilor conform Constituției României	158
§1. Ce fel de stat unitar este România?.....	158
§2. Deconcentrarea	160
§3. Autonomia locală și descentralizarea.....	161
§4. România este stat indivizibil	165
§5. Atașamentul istoric pentru forma unitară a statului român și problemele transpunerii sale juridice	165
A. Unitatea statului român ca reacție contra imperialismului	166
B. Unitatea poporului, indivizibilitatea lui și forma unitară a statului	168
C. Federalismul, regionalizarea și descentralizarea ca garanții ale libertății și evoluția regimului constituțional românesc	169
D. Problemele rezultate din interzicerea revizuirii caracterului unitar al statului.....	173

STATUL ROMÂN ÎNTRE LIBERALISM ȘI NAȚIONALISM

Art. 1(2): Forma de guvernământ a statului român este republica	176
Secțiunea 1. Monarhia	176
Secțiunea 2. Republica	177
§1. Republica ca lipsă a regelui	177
§2. Republica ca lipsă a monarhului	177
§3. Republica – un regim în care suveranitatea aparține poporului	178
§4. Filozofia republicană	178
Secțiunea 3. Înțelesul republicii în România	180
Art. 1(3) – Teza 1: România este stat de drept	181
Secțiunea 1. Conceptualizarea statului de drept	181
Secțiunea 2. Diferența între conceptele de ‘stat de drept’ și ‘Rule of Law’	183
Secțiunea 3. Evoluția conceptelor	184
Secțiunea 4. Modelul european de stat de drept	185
§1. Etatismul ca premisă istorică a formării conceptului european de stat de drept	185
A. Întreg dreptul este creația statului	185
B. Dreptul statal este prevalent față de celelalte surse ale dreptului	186
C. Instrumentalizarea dreptului de către stat	186
D. Finalitatea dreptului este statul	187
§2. Mecanismele statului de drept potrivit modelului european	188
A. Separația puterilor	188
B. Ierarhizarea normelor juridice	188
a. Noțiunea de ierarhie normativă	189
b. Validitatea normelor juridice	189
c. Conformitatea normelor juridice	190
d. Forța abrogativă și derogatorie a normelor juridice	192
e. Raporturile de validitate preced raporturile de conformitate	192
f. Tipuri de ierarhie normativă	193
C. Controlul respectării ierarhiei normative	194
D. Protecția juridică a drepturilor și libertăților	194
a. Apărarea drepturilor omului prin liberul acces la o justiție independentă	195
b. Constituționalizarea drepturilor și libertăților fundamentale	195
c. Organizarea unui contencios constituțional al drepturilor și libertăților	196
E. Calitatea dreptului statului de drept	197
a. Caracterul public al normelor juridice	198
b. Claritatea dreptului	198
c. Completitudinea dreptului	199
d. Neretroactivitatea normelor juridice	201
e. Caracterul previzibil al normelor juridice	201
Secțiunea 5. Ce fel de stat de drept normează Constituția României?	202
Art. 1(3) – Teza 2: România este stat de drept social	203
Secțiunea 1. Statul de drept parlamentar	206
Secțiunea 2. Statul de drept administrativ	207
Secțiunea 3. Statul de drept jurisdicțional	208

Secțiunea 4. Statul de drept social	208
Secțiunea 5. Alegerea constituțională a formei statului de drept social.....	210
Art. 1(3) – Teza 3: România este stat [...] democratic.....	211
Secțiunea 1. Democrația este o procedură, nu o doctrină.....	211
Secțiunea 2. Libertatea este o condiție formală a ordinii democratice	214
§1. Ordinea înțeleasă ca ordine obiectivă	215
§2. Ordinea înțeleasă ca ordine subiectivă	216
§3. Ordinea dialectică – înțelegerea libertății ca o condiție formală a societății.....	216
Secțiunea 3. Distingerea conceptelor de libertate negativă și de libertate pozitivă.....	218
Secțiunea 4. Democrația ca putere a poporului.....	222
§1. Libertatea politică, egalitatea dinamică și drepturile politice	223
§2. Participarea este făcută în vederea autonomiei	225
§3. Definirea poporului compatibilă cu democrația liberală modernă.....	227
§4. Structurarea pluralistă a poporului în democrațiile liberale	230
§5. Democrația procedurală.....	231
A. Regula majorității.....	231
B. Corectarea regulii majorității	233
Secțiunea 5. Democrația naționalistă și egalitatea	234
§1. Inegalitatea instituită între naționali și străini.....	235
A. Naționalitatea ‘naturală’ și ‘naturalizații’.....	236
B. Doar naționalii au toate drepturile	238
§2. Interzicerea drepturilor colective, tolerarea minorităților și egalitatea în drepturi.....	238
§3. Egalitatea există între subiecți, nu între subiecți și stat	240
Art. 1(3) – Teza 4: România este stat de drept democratic – Raporturile democrației cu statul de drept.....	242
Secțiunea 1. Prioritatea statului de drept în raport cu democrația	242
Secțiunea 2. Drepturile omului nu pot face obiectul votului democratic, negocierii politice sau calculului utilității sociale și nu sunt alienabile	246
Art. 1(3) – Teza 5: România este stat [...] în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme	248
Secțiunea 1. Raporturile dintre principii și valori	248
Secțiunea 2. Juridicizarea valorilor	252
§1. Valorile conceptualizate din punct de vedere juridic	255
§2. Valorile constituționalizabile	259
§3. Obiectivele de natură constituțională	260
Secțiunea 3. Valorile impuse ca supreme de către Constituția României.....	262
§1. Demnitatea omului.....	262
A. Interdicțiile rezultate din normarea constituțională a demnității umane	266
a. Interzicerea sclaviei, a servituții și a muncii forțate sau obligatorii	266
b. Interzicerea morții civile.....	270
c. Interzicerea morții civice	272
d. Interzicerea creării de grade ale calității de subiect	274

STATUL ROMÂN ÎNTRE LIBERALISM ȘI NAȚIONALISM

e. Interzicerea tratării oamenilor ca obiecte sau instrumente.....	274
B. Obligațiile de interpretare rezultate din normarea constituțională a demnității omului	275
a. Obligația de a interpreta extensiv egalitatea	275
b. Obligația de a interpreta restrictiv motivele de restrângere a exercițiului libertății	279
c. Obligația de interpreta solidaritatea ca fiind o solidaritate limitată	280
§2. Libera dezvoltare a personalității umane	280
A. Totalitarismul și libertatea individuală.....	281
B. Reîntoarcerea la fundamentele modernității și conținutul libertății ca autonomie	284
C. Spațiul autonomiei subiectului.....	287
a. Ce fel de spațiu este cel care va fi de autonomie?	287
b. În ce sens spațiul subiectului ca loc geometric al drepturilor sale este ‘de autonomie’?	289
c. Autonomia este criteriul construcției spațiului subiectului prin referire la care punct focal?	290
d. Cum trebuie definit subiectul care are spațiul de autonomie?.....	292
D. Consecințele normative ale constituționalizării liberei dezvoltări a personalității umane în Constituția României	293
a. Dreptul nu mai poate reglementa totul	293
b. Dreptul de a avea o personalitate ca limită a normării.....	294
c. Dreptul de a avea o conștiință distinctă de cea a grupului ca limită a normării	295
d. Prioritatea normării neimperative	296
e. Obligația de a interpreta dreptul în sensul afirmării liberei dezvoltări a personalității umane	298
§3. Dreptatea ca valoare supremă	300
§4. Pluralismul politic ca valoare supremă	302
A. Pluralismul politic	302
B. Caracterul parțial al dispoziției art. 1(3) în materia pluralismului.....	303
C. Efectele declarării pluralismului (politic) valoare supremă a statului român.....	305
a. Pluralismul ca vector al interpretării	305
b. Dreptul la pluralism nu poate fi restrâns altfel decât în condițiile art. 53C	305
c. Legiuitorul nu poate impune ‘valori’	306
§5. Drepturile și libertățile cetățenilor ca valoare supremă a statului român	306
A. Drepturile și libertățile cetățenilor contra drepturilor și libertăților omului?	306
B. Raportul dintre drepturile și libertățile omului ca valoare supremă și drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale	307
Art. 1(3) – Teza 6: România are caracterele și valorile supreme analizate „în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989”	309
Secțiunea 1. Transformarea surselor reale în surse formale de valoare constituțională	309

Secțiunea 2. Obligativitatea interpretării istorice și teleologice.	310
§1. Interpretarea istorică și tradițiile democratice ale poporului român.....	310
§2. Obligativitatea interpretării teleologice, valorile supreme ale statului român și idealurile Revoluției	312
A. Funcțiile valorilor supreme	312
B. Idealurile Revoluției și valorile supreme	313
C. Influența idealurilor Revoluției asupra interpretării Constituției.....	313
Secțiunea 3. Un ‘bloc de constituționalitate’?.....	314
Art. 1(4): Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor [...], în cadrul democrației constituționale.....	316
Secțiunea 1. Teoria separației puterilor în stat – fundament al statului liberal modern	317
§1. Originile teoriei separației puterilor în stat	317
§2. Distingerea puterilor.....	327
§3. Atribuirea exercițiului puterilor unor organe sau sisteme de organe distincte	329
§4. Controlul reciproc al puterilor politice	330
§5. Imposibilitatea de a se revoca reciproc în mod discreționar	331
§6. Separația strictă a puterii judecătorești	332
Secțiunea 2. Valoarea normativă a principiului separației puterilor în stat.....	333
Secțiunea 3. Completarea cadrului separației puterilor în stat – instituirea unei puteri neutre.....	339
§1. Șeful statului ca putere neutră	340
§2. Justiția constituțională ca putere neutră.....	348
Secțiunea 4. Definierea puterilor statului potrivit teoriei separației puterilor	360
Secțiunea 5. Democrația constituțională	364
Art. 1(5): În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie.....	368
ARTICOLUL 2 – SUVERANITATEA.....	375
Art. 2(1): Suveranitatea națională aparține poporului român.....	375
Secțiunea 1. Teoria suveranității naționale și principiul guvernământului reprezentativ	375
Secțiunea 2. Teoria suveranității populare și impunerea guvernământului direct	381
Secțiunea 3. Este preferabil guvernământul direct sau cel reprezentativ?.....	383
§1. Extensiunea puterii politice și democrația directă	383
§2. Intensitatea participării	384
§3. Și problema de principiu?.....	385
Secțiunea 4. ‘Suveranitatea națională aparține poporului’ și guvernământul semi-direct.....	386
Secțiunea 5. Constituția României optează pentru teoria suveranității populare	388
Secțiunea 6. Exercițiul suveranității potrivit Constituției României	390
§1. Organele reprezentative ale poporului român.....	390
§2. Organele provizorii prin care a fost exercitată suveranitatea în timpul Revoluției Române din 1989	392

STATUL ROMÂN ÎNTRE LIBERALISM ȘI NAȚIONALISM

A. Autoritatea constituantă originară.....	393
a. Titularul autorității constituante originare.....	394
b. Juridicitatea operei autorității constituante originare.....	394
B. Autoritatea constituantă derivată – autoritatea de revizuire.....	395
C. Validitatea și conformitatea actelor constituționale ale puterii revoluționare provizorii în timpul Revoluției Române.....	397
§3. Instituirea democrației semi-directe.....	402
Art. 2(2): Niciun grup și nicio persoană nu pot exercita suveranitatea în nume propriu.....	403
Secțiunea 1. În constituția modernă nu există stăpâni.....	403
§1. Relația politică modernă este impersonală.....	403
§2. Condițiile sociale nu mai sunt politice.....	404
§3. Juridicul transcende relația concretă, el reglementează, nu reglează.....	404
Secțiunea 2. Indisponibilitatea competențelor pentru titularul lor.....	405
Secțiunea 3. Inalienabilitatea suveranității.....	407
ARTICOLUL 3 – TERITORIUL.....	410
Art. 3 – Teritoriul – element constitutiv al statului.....	410
Secțiunea 1. Noțiunea de teritoriu.....	410
Secțiunea 2. Funcțiile teritoriului.....	411
Secțiunea 3. Indivizibilitatea teritoriului statului unitar descentralizat.....	413
Art. 3(1): Teritoriul României este inalienabil.....	415
Secțiunea 1. Un principiu construit prin opoziție față de sistemele feudale.....	415
Secțiunea 2. Conținutul interdicției de alienare a teritoriului conform jurisprudenței CCR.....	416
§1. Interzicerea transferării unei părți a teritoriului sub suveranitatea unui alt stat.....	416
§2. Interzicerea abandonării teritoriilor.....	417
§3. Interdicția de a pierde teritorii prin prescripție.....	417
§4. Interzicerea secesiunii unei părți a teritoriului.....	417
Secțiunea 3. Drepturile națiunii asupra unui spațiu vital și teritoriul statal.....	418
§1. Teritoriul statului și apropierea terenurilor de către străini.....	419
§2. Interzicerea secesiunii și războiul civil just.....	419
Art. 3(2): Frontierele țării sunt consfințite prin lege organică, cu respectarea principiilor și a celorlalte norme general admise ale dreptului internațional.....	422
Secțiunea 1. Frontierele.....	422
Secțiunea 2. Frontierele României.....	422
Art. 3(3): Teritoriul este organizat, sub aspect administrativ, în comune, orașe și județe. În condițiile legii, unele orașe sunt declarate municipii.....	425
Art. 3(4): Pe teritoriul statului român nu pot fi strămutate sau colonizate populații străine.....	426
ARTICOLUL 4 – UNITATEA POPORULUI ȘI EGALITATEA ÎNTRE CETĂȚENI.....	428
Art. 4(1): Statul are ca fundament unitatea poporului român și solidaritatea cetățenilor săi.....	429

Secțiunea 1. Noțiunea de ‘fundament al statului’	429
§1. Poporul, nu națiunea, este fundament al statului.....	431
§2. Fundamentul statului și suveranitatea	432
Secțiunea 2. Diferența ca principiu constitutiv și solidaritatea prin diferență	432
§1. Solidaritatea datorată asemănărilor, tipică pentru comunitatea naturală a societăților primitive	433
§2. Solidaritatea datorată diferențelor sau prin diviziunea rolurilor sociale și impunerea societății civilizate	435
Secțiunea 3. Impunerea solidarității ca fundament al statului în Constituția României	436
§1. Solidaritatea normată de Constituția României trebuie să fie o limită a normării, nu o autorizare a uniformizării	437
§2. De la solidaritatea punctuală la solidaritatea generală	437
§3. Solidaritatea cetățenilor și statul de drept social	439
Secțiunea 4. Unitatea poporului ca fundament al statului român	440
§1. Unitatea poporului ca afirmare a statului liberal	441
§2. Distincția spațiu public/spațiu privat.....	442
§3. Interzicerea divizării juridice a poporului	442
§4. Interzicerea drepturilor colective	443
§5. Unitatea corpului politic	445
Secțiunea 5. Art. 4(1) din Constituția României este parțial și confuz	445
Art. 4(2): România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială.	447
Secțiunea 1. Conceptul juridic de ‘patrie’	447
Secțiunea 2. Cetățeanul	450
Secțiunea 3. România este patria tuturor cetățenilor săi.....	451
Secțiunea 4. Egalitatea ca prohibire a tratamentelor arbitrare	452
§1. Noțiunea de ‘arbitrar’	452
§2. Atât diferența, cât și identitatea de tratament trebuie justificată	454
§3. Condițiile respectării egalității ca prohibire a arbitrarului	454
A. Diferența sau unitatea de tratament trebuie să fie bazate pe un motiv obiectiv și rezonabil.....	454
a. Compararea situațiilor.....	455
b. Situații ‘egale’ sau situații care ‘nu sunt relevant diferite’?	456
c. Luarea în considerare a interesului general, a dreptății sau justiției sociale.....	456
d. Necesitatea diferenței sau unității de tratament trebuie să rezulte din ‘natura lucrurilor’	458
B. Adecvarea mijloacelor utilizate și a scopurilor urmărite prin identitatea sau diferența de tratament.....	459
Secțiunea 5. Egalitatea ca nediscriminare	460
§1. Discriminarea.....	460
§2. Criteriile de nediscriminare enumerate de art. 4(2) din Constituția României.....	463

STATUL ROMÂN ÎNTRE LIBERALISM ȘI NAȚIONALISM

A. Rasa	464
B. Naționalitatea	466
C. Originea etnică	468
D. Limba	470
E. Religia	472
F. Sexul	473
G. Opinia	474
H. Apartenența politică	475
I. Averele	475
J. Originea socială	476
K. Criterii de natura celor enumerate	477
ARTICOLUL 4 (COMPLETARE): LIBERTATEA – PRINCIPIUL CARE LIPSEȘTE DIN CONSTITUȚIA ROMÂNIEI	479
Capitolul 1. Eliminarea determinismului ca fundament al societății și al statului	480
Secțiunea 1. Eliminarea determinismului ‘dur’ ca fundament al statului și dreptului	480
§1. Interzicerea instituirii vreunei forme de protectorat	485
A. Interzicerea guvernământului ‘înțelepților’	485
B. Interzicerea guvernământului experților	488
a. Expertul sau poporul?	489
b. Sunt experții neutri?	491
b.1. Eliberarea de interesele egoiste neutralizează puterea experților?	492
b.2. Neutralitatea experților față de puterile politice în statul bazat pe libertatea politică	494
b.3. Ambiguitatea fundamentală a neutralității experților față de ‘piețe’	495
C. Trebuie oamenii protejați față de riscurile propriei libertăți?	497
§2. Interzicerea dreptului naționalist și perfecționist	497
§3. Interzicerea dreptului bazat pe determinismul materialist	501
Secțiunea 2. Eliminarea determinismului ‘moale’ ca fundament al statului și dreptului	502
Capitolul 2. Voluntarismul modern, responsabilitatea și posibilitatea utilizării normelor juridice	505
Secțiunea 1. Doar postularea unei viziuni voluntariste ca fundament al societății asigură caracterul juridic obligatoriu al normelor sale constitutive	505
Secțiunea 2. Voluntarismul presupune cu necesitate individualismul	508
Capitolul 3. Principiul libertății impune să fie normat doar ceea ce este necesar să fie normat	510
Secțiunea 1. Trebuie instituționalizată o justiție care este competentă să elimine normele necesare din sistem	510
Secțiunea 2. Obligația de a preveni și corecta inflația normativă prin mijloace structurale	511
§1. Cauzele înmulțirii normelor juridice	513
§2. Efectul înmulțirii normelor juridice este devalorizarea lor	514

§3. Remediile structurale minim necesare pentru a contracta inflația normativă	515
A. Camera parlamentară ponderatoare	515
B. Constituționalizarea unor condiții minimale de tehnică legislativă	525
C. Instituționalizarea unui organ neutru care oprește excesele legislative	526
§4. Modul defectuos în care subiecții își apreciază și exercită libertățile – cauză a inflației normative	527
A. O viziune modificată asupra cauzelor inflației normative.....	528
B. De la reconfigurarea remediilor structurale către noi remedii ale inflației normative	533
Capitolul 4. Tot ceea ce nu este expres interzis prin lege este permis.....	535
Capitolul 5. Libertatea este ceea ce indivizii au dreptul să facă și legile nu au dreptul să împiedice	536
Capitolul 6. Libertatea și stabilirea prin lege a regimului de exercitare a drepturilor	538
Secțiunea 1. Etatismul și amenajarea prin lege a exercițiului drepturilor.....	539
§1. Legea este cea care transformă interesele în drepturi.....	539
§2. Statul-providență.....	540
Secțiunea 2. Anti-etatismul și amenajarea exercițiului drepturilor.....	543
§1. Anarhismul.....	543
A. Logica anarhistă a negării necesității guvernământului.....	544
B. Dreptul rezultă din coordonarea necesară a intereselor egoiste	544
C. Dreptul este creat spontan	544
§2. Federalismul integral	545
A. Scopul federalismului integral.....	545
B. Consecințele federalismului integral.....	546
§3. Libertarianismul.....	547
A. Libertarianismul – apărător al capitalismului ca protector al drepturilor individuale	548
B. Rolul statului în viziunea libertariană.....	550
§4. Anarho-capitalismul.....	551
Secțiunea 3. O interpretare juridică a liberalismului pentru a depăși polarizările etatism – anti-etatism și stat-providență – anarho-capitalism	554
§1. Necesitatea justiției	555
§2. Drepturile omului nu pot face obiectul negocierii politice sau calculului intereselor sociale și nu sunt alienabile	555
§3. Pluralismul juridic	556
§4. Condiția de necesitate pe care trebuie să o îndeplinească intervențiile statului în sfera exercitării autonome a drepturilor și libertăților	556
§5. Proportionalitatea intervențiilor statului în sfera exercitării autonome a drepturilor și libertăților.....	558
§6. Societatea justă se bazează pe proportionalitatea raporturilor dintre drepturi și norme.....	558
Secțiunea 4. Sistemele de amenajare a exercițiului drepturilor și libertăților în funcție de liberalismul lor.....	559
§1. Sistemul represiv de exercitare a drepturilor și libertăților	560

STATUL ROMÂN ÎNTRE LIBERALISM ȘI NAȚIONALISM

§2. Sistemul preventiv de exercitare a drepturilor și libertăților	561
§3. Sistemul preventiv atenuat al declarației prealabile	563
Capitolul 7. Aspectele principale ale libertății înțeleasă ca siguranță fizică a persoanei.....	565
Secțiunea 1. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa.....	565
Secțiunea 2. Încadrarea supra-legislativă a normării substanțiale a represiunii penale	568
§1. Dreptul la utilizarea subsidiară a normelor represive	568
§2. Nu poate fi pedepsit decât ceea ce este strict și evident necesar să fie pedepsit	571
Secțiunea 3. Aspecte principale ale încadrării supra-legislative a procedurilor utilizate în vederea represiunii	572
§1. Dreptul la prezumția de nevinovăție ca principiu constitutiv.....	572
§2. Dreptul la apărare ca principiu constitutiv	579
ARTICOLUL 10. RELAȚIILE INTERNAȚIONALE.....	584
Art. 10 – Teza 1. Caracterul pașnic al relațiilor internaționale ale României.....	584
Secțiunea 1. Filozofiile juridice ale relațiilor inter-naționale și războiul just	584
Secțiunea 2. Sancțiunile internaționale în vederea asigurării păcii și libertății	587
Secțiunea 3. Influența impunerii relațiilor pașnice asupra obligațiilor militare ale cetățenilor.....	590
Art. 10 – Teza 2. Relațiile internaționale ale României sunt întemeiate pe principiile și pe celelalte norme general admise ale dreptului internațional	594
Secțiunea 1. Sensurile principiilor dreptului internațional	594
Secțiunea 2. Sensul normelor general admise ale dreptului internațional	595
Secțiunea 3. Opțiunea art. 10 din Constituția României	595
ARTICOLUL 11. DREPTUL INTERNAȚIONAL ȘI DREPTUL INTERN	597
Art. 11(1): Statul român se obligă să îndeplinească întocmai și cu bună credință obligațiile ce-i revin din tratatele la care este parte	598
Secțiunea 1. Teoriile raporturilor dintre dreptul intern și dreptul internațional.....	598
Secțiunea 2. Opțiunea sistemică a Constituției României	601
§1. O Constituție deschisă către dreptul internațional, dar o practică care tinde să reziste deschiderii.....	601
§2. Prioritatea a tuturor tratatelor față de dreptul intern	603
§3. Caracterul obiectiv al drepturilor rezultate din tratate	604
Art. 11(2): Tratatul ratificate de Parlament, potrivit legii, fac parte din dreptul intern	605
Secțiunea 1. Ce realitate desemnează Constituția prin conceptul de tratat?	605
Secțiunea 2. Limitele impuse de Constituție puterii legislative când reglementează ratificarea tratatelor	606
§1. Legiuitorul nu poate da puterea de ratificare unei alte autorități decât Parlamentul	607

§2. Garantarea sferei de competență exclusivă a Parlamentului	608
Secțiunea 3. Sensul și efectele transformării tratatului ratificat într-o parte a dreptului intern	609
Secțiunea 4. Excluderea acordurilor aprobate de Guvern.....	610
Secțiunea 5. Situația dreptului internațional nescris în ordinea juridică internă.....	611
Art. 11(3): Poziția tratatelor față de Constituție.....	612